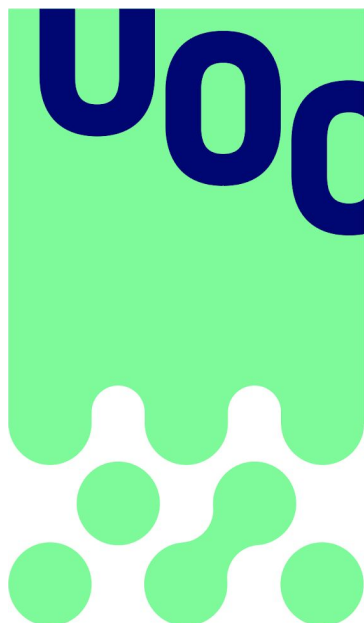

CAU

Contextos d'Aprenentatge U-a-u a la UOC

Informe executiu

R&I

eLearn Center

Universitat Oberta de Catalunya

Maria José Angulo
Xavier Mas

Equip de processos
d'aprenentatge

Desembre de 2019

Índex

1. Presentació	2
2. Resultats de l'entrevista	3
3. Resultats del qüestionari	5
4. Necessitats expressades	10
5. Conclusions	12

1. Presentació

Els esquemes d'interacció 1-a-1, és a dir on només hi intervenen dos agents (p. ex., docent-estudiant o estudiant-estudiant) es troben a la base de l'acció docent tant de Treballs Finals (TFG i TFM), com d'assignatures de pràctiques o direccions de tesi, però també podrien donar-se en activitats basades en l'aprenentatge *peer-to-peer* com a resultat de l'aplicació de determinades pedagogies emergents en escenaris futurs. L'estudi al que fem referència en aquest document té com a propòsit obtenir coneixement sobre les característiques, les problemàtiques i les experiències que incideixen en la definició i el funcionament dels contextos d'aprenentatge 1-a-1 que tenen lloc a la UOC.

Els resultats presentats s'han obtingut a partir de l'aplicació de dos instruments: una entrevista semiestructurada realitzada a una mostra de 14 professors i professores de la UOC responsables de processos formatius on la interacció 1-a-1 hi té un paper destacat (TF, Pràctiques i Tesis Doctorals); i un qüestionari respost per una mostra de 45 docents col·laboradors dels mateixos àmbits esmentats.

El present document és la versió executiva de l'informe complet d'aquest estudi, i conté una versió resumida dels principals resultats obtinguts a través de les entrevistes i del qüestionari, una selecció de necessitats expressades pel professorat entrevistat, i un extracte de les conclusions.

Podeu consultar la versió completa de l'informe a través de la següent referència:

[eLearn Center \(2019\). CAU. Contextos d'Aprenentatge U-a-u a la UOC. Informe de resultats. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.](#)

2. Resultats de l'entrevista

A continuació es presenta un resum dels resultats que es desprenen de l'anàlisi de dades obtingudes en les entrevistes. Tal com podem veure, s'ofereixen agrupades en set temàtiques diferenciades. Per aprofundir en aquests resultats vegeu l'apartat "3.1 Resultats de les entrevistes" de l'informe complet.

TEMÀTIQUES	RESULTATS
Esquemes d'interacció (1-a-1, 1-a-n i n-a-n)	<ul style="list-style-type: none"> • La interacció 1-a-1 coexisteix amb esquemes 1-a-n i n-a-n, de forma paral·lela o seqüencial, dins un mateix procés formatiu. • En assignatures de pràctiques l'estudiant té interacció 1-a-1 amb dues figures docents diferents: tutor de pràctiques i tutor acadèmic. No està prevista la interacció a 3 bandes tot i que aquesta és necessària. En el doctorat es pot donar una situació similar amb el cas de les co-direccions de tesi.
Eines i canals de comunicació 1-a-1	<ul style="list-style-type: none"> • Els canals de comunicació per a la interacció 1-a-1 no estan formalitzats. Habitualment, docents i estudiants determinen les eines a utilitzar predominant el correu electrònic i la VC (videoconferència), i en menor mesura missatgeria instantània com el Whatsapp. • Valoració positiva de la VC i dels sistemes síncrons en general per la immediatesa i la proximitat. Es consideren adequats en situacions de conflicte, processos formatius que requereixen rapidesa i concreció, i per reforçar el vincle i la relació de confiança.
Traçabilitat del procés formatiu en la relació 1-a-1	<ul style="list-style-type: none"> • L'ús d'eines privades per a la interacció 1-a-1, com ara el correu electrònic i la VC, dificulta el seguiment del procés des de la coordinació docent, i no permet disposar d'evidències ni registres per acreditar-ne la qualitat davant d'agents avaluadors externs.
Espais de producció i interacció 1-a-1	<ul style="list-style-type: none"> • No existeix una solució estàndard per a les tasques de producció integrades als contextos d'interacció 1-a-1. Es distingeixen 3 situacions: <ul style="list-style-type: none"> ○ Us de carpetes als fòrums de les aules. La producció és compartida a través de fitxers adjunts als missatges. No permet la privacitat. ○ Cada cas particular (estudiant-director treball) adopta una solució diferent de comú acord; acostuma a basar-se en

	<p>eines externes.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Ús de Google Drive. Permet compartir fitxers de manera directa i mantenir un nivell d'interacció elevat a través de comentaris sobre els propis documents; permet gestionar la privacitat.
<p>Planificació de la interacció</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● En TF la planificació dels moments d'interacció tendeix a estar formalitzada i ve marcada per la planificació del procés formatiu. Són considerats com a punts de control on les direccions de TF verifiquen el grau de seguiment de l'estudiant i ofereixen <i>feedback</i> sobre el treball realitzat aprofitant els lliuraments al RAC. Són, doncs, els lliuraments parcials allò que determina la seva periodicitat. ● Es reclama poder dur a terme una planificació més flexible que afavoreixi un ritme de treball continuat, no restringida a moments puntuals ni a cap eina de gestió de l'avaluació (RAC). ● En direccions de tesis la planificació està menys formalitzada depenent del ritme de treball establert entre el director o directora i el doctorand. ● En el cas de les pràctiques, és difícil planificar la interacció de manera formal ja que aquesta està condicionada per la dinàmica de treball pròpia de cada centre de pràctiques, poc previsible i ajustable al ritme acadèmic.
<p>Feedback</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Coexisteixen 2 tipus: <ul style="list-style-type: none"> ○ Un <i>feedback</i> formalitzat vinculat a la planificació de l'aprenentatge i als lliuraments parcials, emès principalment a través del RAC. ○ Un <i>feedback</i> de procés, menys formalitzat, el contingut del qual pot ser molt variat. Es dona en qualsevol moment del procés formatiu i s'adequa a una concepció de treball continuat molt apreciada pels docents. ● En contextos de pràctiques predomina el <i>feedback</i> de procés.
<p>Estratègies docents i motivacionals</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Els TF requereixen d'un seguiment intens i personalitzat. No tots els estudiants tenen les mateixes condicions. Alguns d'ells necessiten intervencions personalitzades per millorar la seva motivació, o fins i tot a renegociar els objectius i la dimensió del treball per facilitar el seu seguiment.

3. Resultats del qüestionari

El segon mètode de recollida de dades per l'estudi ha estat l'aplicació d'un qüestionari a un total de **45 professors/es col·laboradors/es**. La mostra de participants ha estat elaborada a partir de la selecció d'individus concrets de cada realitat docent (TF, pràctiques i doctorat), a proposta del professorat entrevistat. Concretament, 22 (48,9%) dels enquestats són docents de doctorat, 13 (28,9%) pertanyen a assignatures de TF i 10 (22,2%) a assignatures de pràctiques. Els criteris demanats per fer la selecció han estat l'experiència docent, el nivell d'implicació i el coneixement pedagògic.

PREGUNTES	RESULTATS	
Pregunta 1. En quins moments s'estableix comunicació entre tu i el teu estudiant? Especifica la teva resposta seguint el següent esquema:		
	Respostes agrupades	Total
Quan (en quin moment)	Abans de l'inici	13,3% (6)
	Inici semestre	28,9% (13)
	Durant el semestre	8,9% (4)
	De manera periòdica	31,1% (14)
	En el moment de dubte	11,1% (5)
	NS/NR	4,4% (2)
	Qui (persona que inicia)	Estudiant
Professor/a		31,1 (14)
Professor/a i estudiant		33,3% (15)
NS/NR		11,1 (5)
Per a què (amb quina finalitat)	Seguiment activitat	35,6% (16)
	Resoldre de dubtes	35,6% (16)

	Presentar les activitats	24,4% (11)
	Acotar tema de treball	15,6% (7)
Què (informació i contingut)	Pla de treball	22,2% (10)
	Feedback	22,2% (10)
	Consultes	17,8% (8)
	Contingut	8,9% (4)
	Situació professional	2,2% (1)
	Canals de comunicació	2,2% (1)
	Informació de les activitats	2,2% (1)

Pregunta 2. A través de quins canals et comuniques amb el teu estudiant a l'aula?

Opcions	Total	TF	Pràctiques
Tauler	82,6% (19)	60% (6)	100% (13)
Fòrum	65,2% (15)	50% (5)	76,9% (10)
Videoconferència	13% (4)	20% (2)	7,7% (1)
Altres:			
E-mail	34,8% (8)	50%(5)	23,1% (3)
Drive	4,3% (1)	-	7,7% (1)
Debat	4,3% (1)	-	-
Presenta	4,3% (1)	-	7,7% (1)

Pregunta 3. A través de quins canals et comuniques amb el teu estudiant fora de l'aula?

Opcions	Total	Doctorat	TF	Pràctiques
E-mail	100% (45)	100% (22)	100 % (10)	100% (13)
Telèfon	24,4% (11)	36,36% (8)	10% (1)	15,4% (2)
Videoconferència (Hangout/Skype)	60% (27)	100% (22)	30% (3)	7,7% (1)

Missatgeria instantània (Whatsapp, Telegram, etc.)	35,6% (16)	63,6% (14)	10% (1)	7,7% (1)
Altres:				
Presencialment	15,6% (7)	31,8% (7)	-	-
Google docs	4,4% (2)	9,1% (2)	-	-
Drive	4,4% (2)	9,1% (2)	-	-
Trello	2,2% (1)	4,5% (1)	-	-
Slack	2,2% (1)	4,5% (1)	-	-
Telanto	2,2% (1)	-	-	7,7% (1)

Pregunta 4. Si només poguessis disposar d'un únic canal de comunicació amb el teu estudiant quin escolliries?

Respostes agrupades	Total
E-mail	60% (27)
Videoconferència (Hangout/Skype)	17,8% (8)
Missatgeria instantània	6,7% (3)
Presencialment	6,7% (3)
Altres ¹	4,4% (2)
Tauler	2,2% (1)

Pregunta 5. Amb quina freqüència et comuniques amb el teu estudiant durant el semestre?

Opcions	Total	Doctorat	TF	Pràctiques
Menys de tres cops per semestre.	2,2% (1)	-	-	-
Entre tres i cinc cops per semestre.	13,3% (6)	13,6% (3)	20% (2)	7,7% (1)
Entre sis i nou durant el semestre.	26,7% (12)	36,4% (8)	20% (2)	15,4% (2)
Més de deu durant el semestre.	51,1% (23)	50% (11)	50% (5)	53,8% (7)
NS/NR	6,7% (3)	-	10% (1)	15,4% (2)

¹ "Aula específica dissenyada per la direcció dels TFs"
 "No creo que un únic canal sea suficiente para el doctorado."

Pregunta 6. Quines circumstàncies provoquen que s'incrementi o disminueixi la freqüència fora de l'habitual?

Respostes agrupades	Total
Lliurament o termini	28,89% (13)
Seguiment de les fases d'elaboració i escriptura	17,78% (8)
Resolució de dubtes	13,33% (6)
Grau d'autonomia i interès de l'estudiant/doctorant	13,33% (6)
Incidències	8,89% (4)
Complexitat de l'activitat	4,44% (2)
Manca de resposta per part de l'estudiant	4,44% (2)
Principi de semestre	4,44% (2)
NS/NR	4,44% (2)

Pregunta 7. Com a docent, quines d'aquestes accions realitzes en la comunicació amb el teu estudiant:

Opcions	Total	Doctorat	TF	Pràctiques
Aportar informació	100% (45)	100% (22)	100% (10)	100% (13)
Fer comentaris	91,1% (41)	90,9% (20)	90% (9)	100% (13)
Formular preguntes	88,9% (40)	86,4% (19)	80% (8)	100% (13)
Donar consells	88,9% (40)	86,4% (19)	90% (9)	92,3% (12)
Aportar exemples	75,6% (34)	86,4% (19)	70% (7)	61,5% (8)
Proposar reptes	53,3% (24)	63,6% (14)	60% (6)	38,5% (5)
Narrar experiències	48,9% (22)	63,6% (14)	10% (1)	53,8% (7)
Realitzar afirmacions	28,9% (13)	45,5% (10)	-	23,1% (3)
Oferir resums	20% (9)	4,55% (1)	10% (1)	53,8% (7)
Altres ²	15,6% (7)	18,2% (4)	20% (20)	30,7% (4)

² "Orientar i assessorar en els aspectes metodològics del treball"; "Proposar idees a considerar"; "Donar opinions"; "Donar feedback de productes realitzats"; "Sistematitzar la informació/ Orientar en com fer un treball rigorós i sistemàtic/Sobretot en donar suport"; "Estimular la participació/activitat"; "Revisar documents"; "Interessar-me quan no diu res".

Pregunta 8. La comunicació amb el teu estudiant és efectiva? Què fas quan no ho és prou?	
Respostes agrupades	Total
Efectivitat	
Sí, és efectiva	64,5% (29)
No sempre	2,2% (1)
NS/NR	33,3% (15)
Estratègies	
Utilitzar altres canals de comunicació	26,7% (12)
NS/NR	20,0% (9)
Insistir	17,8% (8)
Augmentar la freqüència en la comunicació	11,1% (5)
Resoldre dubtes	6,7% (3)
Fer comentaris directes al documents de treball	4,4% (2)
Aportar exemples	4,4% (2)
Fer comentaris directes al documents de treball	4,4% (2)
Demandar intervenció del tutor/a	2,2% (1)
Acotar els temes	2,2% (1)

4. Necessitats expressades

Al llarg de les entrevistes han aflorat diverses necessitats expressades en forma de problemàtiques, demandes o opinions per part del professorat. Moltes d'elles estan relacionades directament amb els processos i activitat que es desenvolupa en els CAU, mentre que d'altres s'hi relacionen de forma indirecta o col·lateral. A continuació, us presentem un recull abreujat que trobareu complet a l'apartat "3.3. Necessitats expressades" de l'informe.

NECESSITATS	DESCRIPCIÓ
Assignació de parelles 1-a-1	La necessitat de donar agilitat al procés d'assignació de parelles 1-a-1 (estudiant-docent) en els àmbits docents implicats (TF, pràctiques i direccions de tesi) mitjançant una eina tecnològica de gestió perquè, actualment, es realitza de forma manual.
Escalabilitat	La ràtio d'estudiants en les assignatures condiona l'escalabilitat dels TF, pràctiques i doctorats, afectant al procés d'assignació, a la intensitat de la comunicació en la relació 1-a-1 i a la disponibilitat de centres de pràctiques.
Desenvolupament de competències per a la realització de projectes	La percepció de què els estudiants no tenen els hàbits necessaris per abordar projectes grans que vagin més enllà de l'extensió d'una PAC (com ara un TF), en què la regularitat i la constància en la dedicació són indispensables. Sovint els TF permeten detectar els gaps competencials produïts durant el període formatiu al llarg de la titulació.
Entorn de treball compartit	L'ús d'un entorn de treball compartit basat en Google Drive permetria reformular el procés formatiu que s'organitza al voltant de la planificació de lliuraments parcials. Els entorns de treball compartits faciliten el disseny d'un procés més continu amb un <i>feedback</i> ajustat al ritme de treball de cada estudiant. A més, permet usos que van des de l'edició privada de l'estudiant fins a l'edició conjunta, on la traçabilitat de la interacció 1-a-1 es realitza a través del registre de comentaris i el diàleg mantingut, entre estudiant i docent, sobre el propi document de treball.
Socialització del coneixement i aprenentatge col·laboratiu	Posar en valor els processos de socialització del coneixement i de l'aprenentatge col·laboratiu amb l'intercanvi de bones pràctiques entre els estudiants i la participació en seminaris conjunts. Les eines i entorns implicats en els CAU haurien de

	poder transitar entre processos d'interacció 1-a-1 i processos d'interacció n-a-n.
Entorn en línia per al doctorat	Necessitat d'un entorn en línia que integri les dinàmiques de recerca i els processos acadèmics que defineixen la realitat singular de l'escola de doctorat. El desenvolupament d'una tesi doctoral succeeix al llarg d'una relació 1-a-1 mantinguda entre el doctorand i el seu director/a. Tanmateix, aquesta relació té lloc dins un context més ampli constituït per un entorn de recerca i un programa de doctorat. Un entorn en línia podria acollir de forma integrada i amigable tots aquests elements –interacció 1-a-1, entorn de recerca i procediments acadèmics–. L'ús de Google Drive, juntament amb solucions de comunicació a nivell de xarxa social, podria contribuir a resoldre part d'aquestes necessitats.
Traçabilitat de la interacció 1-a-1	La visualització dels processos de direcció dels treballs per part del professorat responsable de TF, per tal de fer un seguiment de l'activitat docent, assegurar la qualitat i agilitzar la resposta davant de possibles incidències. Habitualment aquests processos tenen lloc en dinàmiques 1-a-1 entre l'estudiant i el seu director/a utilitzant canals de comunicació privats com ara e-mail o videoconferència, no compartits amb el responsable.
Entorn virtual compartit per a les assignatures de pràctiques	Disposar d'un entorn virtual compartit per a les assignatures de pràctiques, on l'estudiant té interacció amb les dues figures docents (tutor/a acadèmica i tutor/a externa). D'aquesta manera, es pot aportar riquesa al procés d'aprenentatge permetent la intervenció de l'expert acadèmic per a la realització d'activitats conjuntes, l'aportació de <i>feedback</i> o la resolució de conflictes.
Eina de gestió de projectes integrada	Demanda d'una eina en línia de gestió de projectes per a TF i tesis doctorals que requereixen d'un determinat nivell de planificació i gestió. L'aplicació de la metodologia i els procediments adequats, juntament amb l'ús combinat de diverses aplicacions pròpies o externes (p.e. Google Site, Calendar, Grups, Sheets, Trello, etc.) podria satisfer aquesta demanda.

5. Conclusions

Les conclusions de l'estudi es desprenen dels resultats presentats corresponents a les entrevistes, al qüestionari, així com també a les necessitats expressades pel professorat. En la seva formulació final hi ha intervingut també el criteri dels investigadors a l'hora d'interpretar els resultats d'acord amb la finalitat de l'estudi. A continuació us presentem un recull abreujat que trobareu complet a l'apartat "5. Conclusions" de l'informe.

CONCLUSIÓ	DESCRIPCIÓ
Tipologia de CAU poc delimitada	Resulta difícil establir una classificació de CAU a la UOC que sigui transversal als diferents tipus d'assignatures i situacions d'aprenentatge on es donen: TF, Pràctiques i Doctorat. La seva diferència ve determinada per diferents factors com el nombre d'estudiants, les característiques del programa, els estils docents o els canals i entorns tecnològics utilitzats.
Manca de formalització del CAU	No existeixen pautes o procediments docents, ni tampoc entorns i eines tecnològiques específiques que regulin les situacions d'interacció 1-a-1. A la pràctica, els CAU apareixen com caixes negres encabides a dins de processos més amplis perfectament definits, sent el tipus de relació que s'estableix en cada cas entre el docent i l'estudiant allò que més determina les seves característiques.
Predomini de les convencions no formals	Aspectes tan rellevants com el tipus de <i>feedback</i> , la freqüència de la interacció, l'estil de comunicació, o els canals utilitzats, sovint estan definits a través de convencions no formals entre els agents establertes a través de l'experiència i la pràctica educativa.
Heterogeneïtat en les eines tecnològiques	Des del punt de vista de la tecnologia utilitzada, ens trobem amb la coexistència d'un entorn formalitzat (eines de l'aula virtual) amb un context extern amb altres eines de diversos tipus com ara: la videoconferència, els comptes de correu, els sistemes de missatgeria instantània o, fins i tot, les converses telefòniques convencionals.
Dificultats en la traçabilitat de la interacció 1-a-1	L'heterogeneïtat i la manca de formalització de les eines tecnològiques utilitzades dificulta el seguiment adequat del procés, per part dels responsables docents que coordinen

	<p>aquestes assignatures. També dificulta l'obtenció de les evidències necessàries per acreditar-ne l'existència i la qualitat davant d'interlocutors externs com ara l'AQU i l'ANECA.</p>
Solució tecnològica integral que respongui a les necessitats dels CAU	<p>Si bé l'aula virtual, ara com ara, no dona resposta per si sola a la diversitat de situacions i necessitats expressades, el seu ús combinat amb altres entorns de procedència externa com ara Google Apps o altres eines de comunicació i gestió de projectes que eventualment puguin ser adoptades, podria obrir la porta de possibles solucions.</p>